

16. 4. 2020

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Legislativní změny v oblasti prodeje zboží a poskytování digitálního obsahu

V červnu minulého roku vstoupily v platnost dvě evropské směrnice týkající se prodeje zboží a poskytování digitálního obsahu a služeb. Cílem směrnic je posílení pozice spotřebitele coby slabší smluvní strany, a to především v oblasti práv z vadného plnění. Obě směrnice přináší významné změny v povinnostech podnikatelů, ale i v jejich právech – ukládají totiž nové povinnosti také spotřebitelům a tím do jisté míry chrání pozici prodávajících.

Vedle prodeje zboží směrnice regulují poskytování digitálních služeb, kromě kamenných obchodů a e-shopů se tak dotknout široké palety online služeb, která představuje významně rostoucí segment současné digitální ekonomiky. Jaké jsou dopady těchto směrnic a jak se promítnou do úpravy v občanském zákoníku?

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2019/771, o některých aspektech smluv o prodeji zboží (dále jen „**směrnice o prodeji zboží**“), a č. 2019/770, o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb (dále jen „**směrnice o digitálním obsahu**“), platné od června 2019 jsou členské státy EU povinny transponovat do svých právní řádů nejpozději do 1. července 2021. Příslušná právní úprava pak má být **účinná od 1. ledna 2022**, při včasné implementaci ze strany českého zákonodárce by tedy měla mít nová pravidla roční legisvakanční lhůtu. **Česká transpoziční úprava** je přitom již v legislativním procesu a momentálně **čeká na projednání Vládou České republiky**.[\[1\]](#)

Podstatné přitom je, že směrnice přinesou v oblasti spotřebitelského práva výrazně **vyšší harmonizaci v rámci EU** – členské státy totiž nemohou v otázkách upravených směrnicemi přijmout přísnější úpravu, pokud to není směrnicí výslovně dovoleno. Směrnice a připravovanou domácí úpravu je také třeba vnímat **v kontextu další připravované evropské úpravy** v oblasti ochrany spotřebitele. Balíček směrnic **New Deal for Consumers**, je již částečně schválen unijní legislativou, přinese ve vztahu k porušením pravidel ochrany spotřebitele možnost **podání hromadných žalob, odstoupení spotřebitele od smlouvy či uložení pokut ve výši až 4 % ročního obrátu**.[\[2\]](#) Nelze odhlédnout ani od úpravy hromadných žalob připravované v České republice.[\[3\]](#)

Prodej zboží v obchodě a specifika zboží s digitálními prvky

Dosavadní právní úprava prodeje zboží, obsažená v zákoně č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“), vychází především ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES[\[4\]](#), jejímž předmětem je prodej spotřebního zboží a odpovědnost za vady tohoto zboží. Některé chyby při transpozici této směrnice do OZ má přitom opravit novela, která rovněž čeká na projednání vládou.[\[5\]](#)

V souvislosti s transpozicí nové směrnice o prodeji zboží by se na základě připravované novely OZ měla změnit doposud používaná terminologie – pododdíl o „prodeji zboží v obchodě“[\[6\]](#) by se nově měl přejmenovat na „**prodej zboží spotřebiteli**“. Změní se rovněž rozsah aplikace tohoto pododdílu – podle navrženého znění § 2158 odst. 1 OZ se tato ustanovení budou nově vztahovat výhradně na

spotřebitele jako kupující.[7] Tím se z aplikace těchto ustanovení vyloučí nepodnikatelé, kteří současně nejsou spotřebiteli (například nepodnikající nadace).

Do tohoto pododdílu OZ, konkrétně do § 2158 odst. 3 se dále dle návrhu novely propíše definice zboží s digitálními prvky zavedená směrnicí o prodeji zboží. Navrhované znění OZ jej v souladu se směrnicí definuje jako hmotnou movitou věc, která je propojena s digitálním obsahem nebo se službou digitálního obsahu takovým způsobem, že by bez nich nemohla plnit své funkce, oproti směrnici však používá pojem „**věc s digitálními vlastnostmi**“.[8] Prakticky si lze pod tímto pojmem představit například herní konzoli pevně svázanou s herní službou dodavatele, nebo chytrý náramek, který nemůže fungovat bez ukládání dat do cloudové služby dodavatele.

Jaké konkrétní novinky pak přináší směrnice o prodeji zboží? V první řadě konkrétněji upravuje, kdy je zboží v souladu se smlouvou.[9] Do novelizovaného znění OZ tak například oproti dosavadní úpravě přibude výslovná zmínka, že věc musí **být v souladu s technickými normami nebo kodexy chování daného odvětví, a musí splňovat životnost, funkčnost, kompatibilitu a bezpečnost, kterou u věcí stejného druhu mohl kupující rozumně očekávat.**

Úprava požadavků jako životnost, kompatibilita či bezpečnost může mít podstatné odpady zejména do odpovědnosti za **vady spotřební elektroniky**. Za vadu tak bude považován například **nižší životnost věci, než je obvyklá pro zboží téhož druhu a než jakou může spotřebitel rozumně očekávat**, ať už jde zkrácení životnosti způsobené výrobní vadou či záměrným použitím méně trvanlivých součástek. Nedostatečná bezpečnost může být typicky tématem u zařízení tzv. **internetu věcí (IoT)**, ať už jde o domácí routery či jiná chytrá zařízení, která mohou být bránou pro útočníky do virtuální i fyzické domácnosti spotřebitele.

Podnikatel rovněž bude muset spotřebiteli ve vztahu **k věci s digitálními vlastnostmi poskytnout ujednané aktualizace**. Vedle ujednaných aktualizací bude muset prodávající spotřebitele informovat o aktualizacích (vč. aktualizací zabezpečení), jež jsou nezbytné pro soulad zboží se smlouvou, a tyto mu poskytovat po dobu, kterou může spotřebitel rozumně očekávat vzhledem k okolnostem, nebo po dobu dvou let, pokud je poskytování digitální služby či obsahu sjednáno na dobu dvou let či delší. Dále se informační povinnost podnikatele rozšíří o poučení o následcích neprovedení jejich instalace v přiměřené době. Pokud podnikatel tuto informační povinnost řádně splní, nebude odpovídat za vady, jež se vyskytnou v důsledku chybějící aktualizace.

Směrnice o prodeji zboží dále sjednocuje dobu odpovědnosti prodávajícího za vady zboží, a to na 2 roky, což z pohledu českého práva nepředstavuje změnu.[10] Dle ustanovení článku 10 prodávající odpovídá „*za jakýkoliv nesoulad, který existuje v době dodání zboží a který se projeví do dvou let od doby dodání*“.[11] Otázky však v tomto směru vyvolává navrhovaná transpoziční úprava. Zatímco dosavadní znění § 2165 OZ stanoví, že kupující je oprávněn uplatnit právo z vady, která se vyskytne u spotřebního zboží v době dvaceti čtyř měsíců od převzetí a je vykládáno jako tzv. zákonná povinnost z vadného plnění[12]. Navrhované znění pak stanoví, že „*kupující může vadu vytknout do dvou let od převzetí věci*“, čímž evokuje, že se jedná pouze o dobu, po kterou je kupující oprávněn své právo z vady věci u prodávajícího uplatnit. Z navrhovaného znění je tako možné dovodit, že **kupující by mohl po dobu dvou let od převzetí uplatnit pouze vady, které měla věc v okamžiku převzetí**, nikoli vady vzniklé později v průběhu těchto dvou let. Nárok na odstranění vad vzniklých na věci po jejím převzetí by tak kupující měl **pouze v případě, že by mu prodávající poskytl smluvní záruku za jakost**. Zde je však namístě vyčkat finálního znění projednání vládou a poslaneckou sněmovnou, které v tomto ohledu může mnoho změnit.

Změny dosáhla také tzv. domněnka vadnosti zboží týkající se důkazního břemene prodávajícího. V případě, že se **vada na zboží projeví do jednoho roku od převzetí zboží**, pak se má za to, že věc byla vadná již při převzetí. Praktický důsledek takovéto domněnky je, že případnou reklamaci

musí prodávající uznat, ledaže se mu podaří prokázat, že věc při převzetí vadná nebyla – tedy že si ji spotřebitel sám poškodil (například nesprávným užíváním), a tím zapříčinil vadu. Podle současné úpravy OZ je možné domněnku vadnosti zboží uplatnit pouze do šesti měsíců od převzetí zboží.[\[13\]](#) Úprava zavedená směrnicí tedy přinese spotřebiteli výhodnější pozici, když bude tato lhůta prodloužena na jeden rok. Směrnice navíc stanovuje, že mohou členské státy vnitrostátními předpisy tuto lhůtu prodloužit až na dva roky od dodání zboží, s tímto prodloužením se však v novele OZ nepočítá.

Směrnice také otevírá členským státům **možnost uložit spotřebiteli povinnost vytknout vadu do dvou měsíců ode dne, kdy ji zjistil**, s tím, že pokud by tak spotřebitel neučinil, ztrácel by práva z vadného plnění. [\[14\]](#) Jakkoli by tuto lhůtu bylo možné stanovit pouze jako subjektivní (s počátkem ode dne, kdy spotřebitel vadu zjistil, nikoli kdy ji zjistit mohl a měl), což by pro podnikatele mohlo znamenat obtížné dokazování, pokud by se o lhůtu chtěl při odmítnutí reklamace opřít, přesto by tato úprava mohla být pro podnikatele přínosná a napomoci vyváženosti ve spotřebitelských vztazích. S její **transpozicí do OZ se však dle současného návrhu nepočítá** a je zachováno novelizované znění § 2165, které stanoví, že „soud právo z vady přízná i v případě, že vada nebyla vytknuta bez zbytečného odkladu poté, co kupující mohl vadu při dostatečné péči zjistit“.

Směrnice dále sjednocuje nároky, které má spotřebitel v případě uznané reklamace zboží. Unijní úprava v tomto prakticky odráží dosavadní úpravu zakotvenou v OZ[\[15\]](#). Spotřebitel si tak v první fázi bude moci **vybrat, zda chce reklamaci vyřídít opravou, či výměnou zboží za nové**. Nárok přitom bude třeba stejně jako dosud uvést již při uplatnění reklamace, aby se dle něj mohl prodávající zachovat a nevznikaly mu například zbytečné náklady na opravu, pokud by spotřebitel preferoval výměnu za nový kus. Proávající nemusí tento výběr respektovat v případě, kdy by byla volba spotřebitele neúměrná závadě či povaze zboží nebo pokud by oprava nebo výměna nebyla vůbec možná. Navrhované znění § 2169 OZ stanoví, že tyto nároky spotřebitel **nebude mít, pokud by to bylo nemožné nebo nepřiměřeně nákladné**, zejména s ohledem na význam vady, hodnotu, kterou by věc měla bez vady a to, zda může být náprava provedena jiným způsobem bez značných obtíží pro kupujícího.

K nároku na výměnu zboží je vhodné uvést, že ani dle návrhu novely OZ není explicitně upraveno, zda na nový kus běží nová dvouletá doba pro uplatnění práv z vadného plnění, či nikoli. Spotřebitel tedy nemá automaticky právo reklamovat zboží po uplynutí původní této doby. Tuto situaci však prodávající může specifikovat ve svých obchodních podmínkách a pro vyloučení pochybností prohlásit, že nová doba zákonné povinnosti z vadného plnění neběží, resp. že ji na vyměněný kus neposkytne. V takovém případě pak spotřebitel nebude moci na novém běhu nové dvouleté doby trvat.

Slevu z kupní ceny naopak nebude oproti stávající české zákonné úpravě možné uplatnit vždy, ale **pouze za stejné situace, kdy je možné od smlouvy odstoupit**. Dle návrhu § 2169a OZ se tedy bude jednat o případy, kdy vadu prodávající řádně neodstraní nebo odmítne odstranit, když se vada projeví opakovaně[\[16\]](#) nebo pokud bude představovat podstatné porušení smlouvy. Tyto nároky je opět nutné zvolit při zahájení reklamace, během které prodávající posoudí, zda je porušení smlouvy skutečně tak významné. Spotřebitel bude mít rovněž dle návrhu § 2169b OZ právo odepřít prodávajícímu případnou dlužnou platbu, dokud nebude vada odstraněna.

Nově se dále stanoví, že pokud spotřebitel v důsledku vadnosti zboží **odstoupí od smlouvy**, prodávající bude muset **vrátit kupní cenu bez zbytečného odkladu** poté, co obdrží reklamované zboží nebo od okamžiku, kdy kupující podnikateli prokáže, že mu zboží odeslal.[\[17\]](#) Zavádí se tak obdobné pravidlo jako při odstoupení od smlouvy ve lhůtě 14 dnů podle § 1832, včetně převzetí **problematického pravidla s počátkem běhu podle prokazatelného odeslání**. Spotřebitel je totiž zpravidla schopen věrohodně prokázat pouze to, že podnikateli zásilku odeslal, nikoli však co je

jejím obsahem. Tuto skutečnost nemůže prodávající ověřit až do okamžiku převzetí věci, toto pravidlo tak bude nejspíše dalším zdrojem možných nejasností.

Poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb

Na základě směrnice o digitálním obsahu do OZ tak přibude definice digitálního obsahu a celý oddíl o poskytování digitálního obsahu včetně pododdílu věnovanému poskytování tohoto obsahu spotřebiteli. **[18] Digitálním obsahem** se v české transpozici mají rozumět **data vytvořená a poskytovaná v digitální podobě**. Příkladem tak mohou být elektronické knihy (eBooky), hudba, filmy či seriály. Režim tohoto oddílu se přitom nebude vztahovat pouze na poskytování samotného digitálního obsahu – příslušná ustanovení se podle navrhovaného § 2389s OZ použijí obdobně i na **poskytování služby digitálního obsahu**, kterou se rozumí „**služba, která umožňuje uživateli vytvářet, zpracovávat či uchovávat data v digitální podobě nebo k nim přistupovat, anebo sdílet data v digitální podobě nahraná či vytvořená tímto nebo jiným uživatelem této služby anebo jakoukoli jinou interakci s těmito daty.**“ V praxi tak úprava dopadne také na **širokou paletu služeb jako jsou cloudová úložiště, služby pro sdílení souborů, online nástroje pro tvorbu či editaci digitálního obsahu jako online textové, grafické či tabulkové editory.**

Úprava se bude vztahovat také na **situace, kdy digitální obsah, resp. služba s digitálním obsahem nejsou poskytovány za peníze, ale protiplatebním je poskytnutí osobních údajů** nad rámec nutný pro účely poskytování obsahu či služby. Ustanovení se tedy dle OZ použijí i v případě, kdy se uživatel zaváže poskytnout své osobní údaje, ledaže tyto údaje bude poskytovatel digitálního obsahu zpracovávat pouze za účelem vyplývajícím z poskytnutí tohoto obsahu nebo ke splnění povinností, které mu ukládá zákon.

Nová úprava digitálního obsahu a služeb s digitálním obsahem se týká především **odpovědnosti za jejich vady**. Vedle toho je pak v návrhu novely OZ detailně upraven časový aspekt povinnosti zpřístupnit digitální obsah, možnost změny závazku ze strany poskytovatele či dalšího užívání obsahu vytvořeného uživatelem služby.

Z hlediska souladu zboží se smlouvou **kopíruje směrnice o digitálním obsahu pravidla směrnice o prodeji zboží** a dále stanovuje, že podnikatel má povinnost poskytnout obsah v **nejnovější dostupné verzi**, ledaže se se spotřebitelem dohodne jinak. O aktualizacích obecně platí, co bylo řečeno výše – OZ tedy zavede povinnost poskytovatele zpřístupnit aktualizace digitálního obsahu a o dostupných aktualizacích rovněž spotřebitele informovat. Dle návrhu novely OZ bude také poskytovatel muset **prokázat, že je digitální obsah bez vad**. Na spotřebiteli tak bude pouze vytknutí vady a důkazní břemeno ve vztahu k této vadě bude obráceno. Poskytovatel však nebude odpovídat za vady digitálního obsahu v případě, kdy k jeho instalaci nedošlo buď přímo prodávajícím, nebo dle návodu poskytnutého prodávajícím.

Jestliže poskytovatel vadu digitálního obsahu neodstraní, případně její odstranění nezabrání jejímu opětovnému projevení, nebo pokud je vada podstatným porušením smlouvy, bude mít spotřebitel **možnost závazek na poskytování digitálního obsahu vypovědět bez výpovědní doby**. Pokud bude digitální obsah dodáván na hmotném nosiči a reklamace bude vyřízena vypovězením smlouvy, pak bude mít spotřebitel povinnost vrátit hmotný nosič pouze tehdy, pokud o to podnikatel požádá do 14 dní od výpovědi závazku.

Závěr

Směrnice o prodeji zboží a směrnice o digitálním obsahu jsou součástí širších aktivit EU směřujících k **posílení práv spotřebitelů ve smluvních vztazích**, zejména v oblasti digitálního obsahu, služeb s digitálním obsahem a produktů, které jsou na nich technicky závislé. Současně však

přináší **nové povinnosti pro spotřebitele**, které mohou v některých oblastech lépe vyvažovat vztahy mezi spotřebiteli a podnikateli.

V důsledku přijetí směrnic bude **novelizována úprava prodeje zboží spotřebiteli v OZ** a přibude zcela **nová úprava poskytování digitálního obsahu a služeb s digitálním obsahem**. Díky tomu budou mít nová pravidla **dopad nejen na kamenné prodejny a e-shopy, ale také na řadu online služeb jako jsou cloudová úložiště a nástroje pro online editaci obsahu**.

Nová pravidla zejména upravují odpovědnost prodávajících a poskytovatelů za vady. V oblasti prodeje zboží se nemusí jednat o zásadní změny, podstatné však bude finální znění novely OZ po jejím projednání vládou a poslaneckou sněmovnou. Již nyní je však jasné, že prodávající budou muset revidovat své reklamační procesy a uvést je do souladu s novou úpravou.

Zásadní pak budou změny pro prodejce zboží s digitálními prvky, poskytovatele digitálního obsahu a služeb digitálního obsahu. Pro ně budou zavedena zcela nová pravidla, která budou vyžadovat podstatnou úpravu smluvních podmínek, reklamačních procesů a v řadě případů i jejich produktů a služeb jako takových - zejména v souvislosti s povinnostmi zajistit pro ně aktualizace.

S porušením nových pravidel přitom budou do budoucna spojena výrazně větší rizika - doprovodná směrnice z balíčku New Deal for Consumers, která má být v členských státech implementována do 28. listopadu 2021, přinese pokuty až 4 % z obrátu či možnost spotřebitelů odstoupit od smlouvy. Současně je na české i evropské úrovni projednávána právní úprava hromadných žalob, jež se mohou týkat i těchto porušení.

Mgr. Michal Nuliček, LL.M.,
Partner

Mgr. et Mgr. Ing. Jan Tomíšek,
Managing Associate

Mgr. Ondřej Kašpar,
Junior Lawyer

[ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s.r.o.](#)

GEMINI Center
Na Pankráci 1683/127
140 00 Praha 4

Tel.: +420 224 216 212
Fax: +420 224 215 823
e-mail: paha@rowanlegal.com

[1] Viz Návrh zákona, kterým se mění zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. K dispozici >>> [zde](#).

[2] Viz směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2019/2161, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele. Dále viz Review of EU consumer law - New Deal for Consumers. K dispozici >>> [zde](#).

[3] Viz sněmovní tisk č. 525. Vládní návrh zákona o hromadném řízení. K dispozici >>> [zde](#).

[4] Srov. směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží.

[5] Návrh zákona, kterým se mění zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. K dispozici >>> [zde](#).

[6] Srov. § 2158 a násl. Zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku

[7] Viz navrhované znění § 2158 odst. 1 OZ: „*Je-li kupujícím spotřebitel, platí pro prodej hmotné movité věci i ustanovení tohoto pododdílu.*“

[8] Srov. článek 2 odst. 5 písm. b) směrnice o prodeji zboží.

[9] Srov. článek 6 a 7 směrnice o prodeji zboží.

[10] Srov. § 2165 odst. 1 OZ.

[11] Srov. článek 10 směrnice o prodeji zboží.

[12] Srov. Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 2072 s.

[13] Srov. § 2161 odst. 2 OZ.

[14] Srov. článek 12 směrnice o prodeji zboží.

[15] Srov. § 2169 OZ.

[16] Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2013, sp. zn.33 Cdo 2979/2012 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 33 Cdo 1323/2013.

[17] Srov. návrh § 2169a odst. 4 OZ.

[18] Srov. návrh § 2389a a násl. OZ.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)